

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار ا

مقررات

رأي وحدت رویه شماره 734 دیوان عالی کشور در خصوص پرداخت خسارت بدني ناشي از تصادفات رانندگي از
«صندوق تأمین خسارت هاي بدني» - مصوب 1393/07/22

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار

مقررات

رأی وحدت رویه شماره 734 دیوان عالی کشور در خصوص پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی از

«صندوق تأمین خسارت های بدنی» - مصوب 1393/07/22

شماره 1393/ 9/ 5 - 110/ 152/ 8486

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی کشور

گزارش پرونده وحدت رویه ردیف 31/ 93 هیأت عمومی دیوان عالی کشور با مقدمه مربوط و رأی آن به شرح ذیل تنظیم و جهت چاپ و نشر ایفاد می گردد
معاون قضائی دیوان عالی کشور- ابراهیم ابراهیمی

رأی وحدت رویه شماره 734 هیأت عمومی دیوان عالی کشور موضوع پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی از «صندوق تأمین خسارت های
الف: مقدمه

جلسه هیأت عمومی دیوان عالی کشور در مورد پرونده وحدت رویه ردیف 31/ 93 رأس ساعت 9 روز سه شنبه مورخ 1393/ 7/ 22 به ریاست حضرت
الاسلام والمسلمین جناب آقای حسین کریمی رئیس دیوان عالی کشور و حضور حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سیدابراهیم رئیسی دادستان کل کشور و
جنابان آقایان رؤساء، مستشاران و اعضاء معاون کلیه شعب دیوان عالی کشور، در سالن هیأت عمومی تشکیل و پس از تلاوت آیاتی از کلام الله مجید و قراءه
گزارش پرونده و طرح و بررسی نظریات مختلف اعضای شرکت کننده در خصوص مورد و استماع نظریه دادستان کل کشور که به ترتیب ذیل منعکس می
به صدور رأی وحدت رویه قضائی شماره 734 - 1393/ 7/ 22 منتهی گردید.

ب: گزارش پرونده

با احترام، به عرض می رساند: براساس گزارش شماره 899/ 92 - 1392/ 11/ 25 آقای رئیس حوزه قضائی شهرستان دزفول از شعب هشتم و دوازدهم دا
تجدیدنظر استان خوزستان در مورد پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادف رانندگی از صندوق خسارت بدنی موضوع مواد 4 و 10 قانون اصلاح قانون به
اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب 1387/ 4/ 16 به شرح ذیل آراء مختلف صادر گردیده است:
الف - حسب محتویات پرونده کلاسه 8501397 شعبه هشتم دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان، آقای صادق تیرکان فرزند محمد، در تاریخ 1390/ 9/ 21 اء
نموده همراه دوست خود امین دبیری با موتورسیکلت 125 شخصی در محور دزفول - اندیمشک به سمت اندیمشک در حرکت بوده، روبروی تالار سیمرخ یک
خودرو سواری پژو 206 سفید رنگ از سمت راننده - از پشت با موتورسیکلت وی برخورد کرده و موتورسیکلت آنان پس از برخورد به نرده فلزی وسط ج
(گاردریل) واژگون و راننده سواری از محل متواری شده است.

استوار دوم دهقانی مأمور حراست بیمارستان بزرگ دزفول طی صورتجلسه مورخ 1390/ 8/ 7 مصدوم شدن آقای صادق تیرکان و بستری شدن وی را در
بیمارستان گزارش و پزشک قانونی نیز به موجب گواهی 3980 م/ 90 - 1390/ 9/ 21 شکستگی استخوان ران راست همراه با در رفتگی را تأیید نموده اس
شخص مصدوم به خاطر رانندگی بدون پروانه منجر به سانحه موتورسیکلت در شعبه 141 شورای حل اختلاف دزفول طی دادنامه 122/ 141/ 90 - 10/ 5
1390/ به پرداخت هفتصد هزار ریال جزای نقدی محکوم شده و کاردان فنی تصادفات به موجب نظریه 249 13/ 1/ 2157 - 1390/ 9/ 28 علت تامه تص
بی احتیاطی از ناحیه راننده نامعلوم یک دستگاه سواری پژو 206 مورد ادعا که شماره آن در دست نیست به دلیل تغییر مسیر ناگهانی به چپ و نقض ماده 19
آیین نامه راهور، اعلام نموده و آقای دادیار شعبه پنجم تحقیق دادرای عمومی و انقلاب شهرستان دزفول در تاریخ 1390/ 12/ 23 به صدور قرار نهایی ذ
مبادرت ورزیده:

« در خصوص شکایت آقای صادق تیرکان فرزند محمد علیه ناشناس دایر بر بی احتیاطی در امر رانندگی منجر به ایراد صدمه بدنی غیر عمد و متواری شدن
صحنه تصادف با عنایات به تحقیقات به عمل آمده و محتویات پرونده با توجه به عدم شناسایی هویت راننده خودروی متواری، اتهام فوق قابل انتساب به شخص
معین نمی باشد «علاوه بر آنکه راکب موتورسیکلت به جهت نداشتن گواهی نامه به شورای حل اختلاف معرفی و رسیدگی به این اتهام (به شرح منعکس در پر
در آن مرجع صورت پذیرفته است» علی ای حال از نظر جنبه عمومی بزه دلیل کافی بر توجه اتهام به متهم معین وجود ندارد؛ لهذا مستنداً به بند الف ماده 7
قانون آیین دادرسی [دادگاه های عمومی و انقلاب در امور] کیفری و بند ک ماده 3 قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب مصوب 1381 ق
تعقیب نامبرده صادر و اعلام می گردد؛ ضمناً مصدوم حادثه در راستای ماده 10 قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زم
مقابل شخص ثالث به دادگاه عمومی - جزایی شهرستان دزفول معرفی می گردد.» که پس از موافقت نماینده دادستان، پرونده طی نامه 512 90/ 14 - 1/ 1/ 1
دفتر دادگاه های عمومی دزفول ارسال و پس از ثبت، جهت رسیدگی به شعبه 104 دادگاه عمومی جزایی ارجاع شده و دادگاه مرقوم بدون عنایت کافی به مفا
16145400091 - 1391/ 12/ 24 نماینده بیمه در مورد ایرادات موجود در نظریه کاردان فنی، به شرح دادنامه 400237 - 1391/ 3/ 13 چنین اتخاذ تص
کرده است:

در خصوص درخواست صادق تیرکان فرزند محمد مبنی بر پرداخت دیه از صندوق تأمین خسارت های بدنی با توجه به جمیع اوراق و محتویات پرونده از
شکایت شاکی، گواهی پزشک قانونی، نظریه کارشناس تصادفات، گزارش مرجع انتظامی و نیز اداره حوادث و فوریت های پزشکی دزفول و اینکه اقدامات و
تحقیقات دادرسی جهت شناسایی راننده مقصر به نتیجه نرسیده است، دادگاه با پذیرش درخواست مصدوم به استناد ماده 10 قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی
دارندگان وسایل نقلیه زمینی و مواد 367، 442 و 495 قانون مجازات اسلامی، حکم به پرداخت چهار پنجم خمس نصف دیه کامل بابت شکستگی استخوان ر
راست که بدون عیب جوش خورده و نیز ده درصد دیه کامل به عنوان ارش بابت در رفتگی خلفی مفصل رانی - لگنی راست همراه با آسیب دیدگی رباط و چ

رأی وحدت رویه شماره 734 دیوان عالی کشور در خصوص پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی از

«صندوق تأمین خسارت های بدنی» - مصوب 1393/07/22

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار

مقررات

درصد دیه کامل به عنوان ارش بابت آسیب دیدگی رباط صلیبی خلفی و زانوی راست توسط صندوق تأمین خسارت های بدنی به مصدوم صادق تیرکان در ح سقف تعهدات صندوق صادر می نماید. رأی صادره حضوری و ظرف بیست روز پس از ابلاغ قابل تجدیدنظر در دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان می باشد هشتم دادگاه تجدیدنظر به موجب دادنامه 7900300 - 1392/ 3/ 11 که عیناً نقل می گردد آن را مورد تأیید قرار داده است:

در خصوص تجدیدنظرخواهی مدیریت صندوق تأمین خسارت های بدنی نسبت به دادنامه شماره 9109976145400237 - 1391/ 3/ 13 شعبه یکصد و چ دادگاه عمومی جزایی شهرستان دزفول که مطابق آن در باب درخواست آقای صادق تیرکان فرزند محمد، مبنی بر پرداخت دیات صدمات وارده در اثر حادث تصادف و متواری شدن راننده مقصر سانحه مورخ 1390/ 8/ 6 در محور دزفول - اندیشک پس از رسیدگی دادگاه مربوطه و احراز شرایط امر مستنداً به قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه زمینی و مواد 367، 442 و 495 قانون مجازات اسلامی حکم به محکومیت تجدیدنظرخواه به پرداخت هشت درصد دیه کامله بابت شکستگی استخوان ران راست که بدون عیب جوش خورده و ده درصد دیه کامله به عنوان ارش در رفتگی خلفی مفصل رانی - راست همراه با آسیب دیدگی رباط و چهار درصد دیه کامله ارشاً برای آسیب دیدگی رباط صلیبی خلفی و زانوی راست مجموعاً در حق شاکي محکوم گردیده پرونده جهت رسیدگی به این شعبه ارجاع و به کلاس فوق ثبت گردید. هیأت دادگاه با بررسی اوراق و محتویات پرونده ملاحظه می نمایند که ایراد و اعتراض و مدلی که به اساس دادنامه خدشهای وارد نماید یا موجب نقض آن گردد در این مرحله از رسیدگی از سوی تجدیدنظرخواه به عمل نیامده و دادنامه از حیث و احراز موضوع و تطبیق با مقررات حاکم صحیحاً صادر گردیده و اشکالی بر آن مترتب نمی باشد چرا که ماحصل تحقیقات مقدماتی و بررسی های دادگاه ب این محکمه مؤید وقوع سانحه تصادف به شرح مزبور و ایراد صدمات نسبت به تجدیدنظر خوانده بوده مضافاً نظریه کارشناس تصادفات نیز گویای تقصیر ر خودرو متواری (پژو 206) می باشد. نتیجتاً به رأی صادره ایراد یا اعتراض موجهی به عمل نیامده و دادگاه با رد تقاضای تجدیدنظرخواهی واصله مستنداً ب الف ماده 257 از قانون آیین دادرسی [دادگاه های عمومی و انقلاب در امور] کیفری دادنامه تجدیدنظرخواسته را تأیید و استوار می نماید. رأی صادره قطعی ب - به دلالت محتویات پرونده 00345 شعبه دوازدهم دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان شخصی به نام یارمحمد مختاری فرزند کریم در تاریخ 1390/ 2/ 23 واسطه تصادف با موتورسیکلت مصدوم و به بیمارستان نبوی دزفول انتقال یافته و در صفحات دوم و ششم پرونده عنوان شده که شماره انتظامی موتورسیکلت وی تصادف کرده 3944- اهواز 5 و شماره تلفن همراه صاحب آن نیز 09388340173 می باشد و راننده موتورسیکلت نیز در بیمارستان همراه مصدوم بود بعداً متواری شده است، رئیس کلانتری انتظامی شماره 12 در 1390/ 3/ 9 گزارش کرده که از پلیس راهور، جوابی درباره هویت مالک موتورسیکلت واصل ولی مصدوم حادثه، صمد سگوند فرزند مرادخان ساکن اندیشک، کوی دور، بلوار شهید بهشتی، جنب بازار، خیابان انقلاب را راکب موتورسیکلت معرفی و اضافه نموده او را توسط راننده تاکسی شماره 804 که ناظر صحنه بوده شناسایی نموده که شخص معرفی شده نیز گفته که ترک نشین موتورسیکلت بوده و ر را نمی شناسد و از محل سکونت او هم اطلاعی ندارد. کاردان فنی تصادفات در نظریه مورخ 1390/ 12/ 19 فقط با مطالعه پرونده، اظهارات صمد سگوند ترک نشین موتورسیکلت بوده کذب محض و علت تامة تصادف را، بی احتیاطی از ناحیه راکب موتورسیکلت هوندا 125 به خاطر عدم توجه کافی به جلو اعلا است.

آقای صمد سگوند در بازجویی مورخ 1390/ 3/ 16 گفته اند: «در دزفول بودم می خواستم به سمت بنی جعفر بروم. در مسیر، موتورسواری را دیدم که ساک اندیشک بود مرا سوار کرد که بعداً با شاکي تصادف کرد او را نمی شناسم.» که آقای دادیار شعبه چهارم تحقیق، بعد از انجام پاره ای اقدامات، طی قرار نهایی 1391/ 9/ 1 در مورد اتهام آقای صمد سگوند و یک نفر ناشناس به علت فقد دلیل کافی بر توجه اتهام قرار منع تعقیب کیفری صادر، پرونده را جهت جلوگیری تصبیع حقوق شاکي در اجرای ماده 10 قانون بیمه اجباری اشخاص ثالث به دادگاه عمومی دزفول ارسال و در شعبه 104 عمومی جزایی آن شهرستان ارجا گردیده و این شعبه به موجب دادنامه 1227 - 1391/ 12/ 10 به شرح ذیل اتخاذ تصمیم نموده:

«در خصوص شکایت آقای یارمحمد مختاری فرزند کریم مبنی بر ایراد صدمه بدنی غیر عمدی ناشی از بی احتیاطی در امر رانندگی علیه راننده ناشناس و م با توجه به مجموع اوراق و محتویات پرونده و نظریه افسر کارشناس تصادفات که تا این مرحله مصون از اعتراض مانده است و علت تامة تصادف را بی.ا. از جانب راکب موتورسیکلت هوندا 125 به علت عدم توجه به جلو و نقض ماده 180 آیین نامه راهور تشخیص داده است و ملاحظه گواهی های پزشکی قانون: مندرج در پرونده و تقاضای شاکي مبنی بر دریافت دیه و لوايح تقدیمی نماینده حقوقی صندوق تأمین خسارت های بدنی و سایر قرائن و امارات موجود در پر این دادگاه مستنداً به مواد 2، 480، 484، 367، 495 و 438 از قانون مجازات اسلامی و ماده 10 از قانون بیمه اجباری (قانون اصلاحی) مسئولیت بدنی و وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث حکم به پرداخت 12 دینار بابت سیاه شدگی در بالای هر دو چشم، دو صدم دیه کامله بابت ساییدگی در بالا ابروی چپ و ناحیه بینی (دو حارصه) چهار و نیم صدم دیه کامله بابت ساییدگی در پشت هر دو دست و مچ دست چپ، هر دو زانو و ساق پای چپ هر دو آ ساعد چپ (نه عدد)، یک درصد دیه کامله به عنوان ارش بابت ساییدگی در ناحیه هر دو پهلوی، دو صدم دیه کامله بابت پارگی در سمت راست صورت (دامیه دینار بابت شکستگی ترقوه طرف چپ که بدون عیب عملکردی جوش خورده است و چهار درصد دیه کامله به عنوان ارش بابت باقی مانده محدودیت حرکتی ناحیه مفصل شانه راست از سوی صندوق تأمین خسارت های بدنی (شرکت سهامی بیمه ایران) در حق شاکي مصدوم محکوم می نماید. رأی صادره حضور: مهلت مقرر قانونی قابل تجدیدنظرخواهی در محاکم محترم تجدیدنظر مرکز استان خوزستان می باشد.» که با اعتراض تجدیدنظرخواه شعبه دوازدهم دادگاه تجدیدنظر به موجب دادنامه 300426 - 1392/ 3/ 25 که عیناً نقل می شود آن را نقض و شاکي را برای اقامه دعوی حقوقی به مرجع ذیربط ارشاد نموده ا به موجب دادنامه شماره 9109976145401227 مورخ 1391/ 12/ 10 صادره از شعبه 104 دادگاه جزایی شهرستان دزفول در پرونده کلاس

رأی وحدت رویه شماره 734 دیوان عالی کشور در خصوص پرداخت خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی از

«صندوق تأمین خسارت های بدنی» - مصوب 1393/07/22

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار

مقررات

9009986148400345 صندوق تأمین خسارت های بدنی (شرکت سهامی بیمه ایران) به پرداخت مقادیری دیه در حق آقای یارمحمد مختاری محکوم گردید پس از ابلاغ رأی، محکوم علیه نسبت به آن اعتراض و تجدیدنظرخواهی نموده است. با عنایت به اوراق و محتویات پرونده ملاحظه می شود محکومیت تجدیدنظرخواه به پرداخت دیه به تبع طرح دادخواست از سوی مدعی صورت نگرفته است و با توجه به شخصیت حقوقی تجدیدنظرخواه ارتکاب بزه از سو متصور نبوده و کیفرخواستی نیز در پرونده منعکس نگردیده است؛ بنابراین با توجه به اینکه دادنامه تجدیدنظرخواسته بدون رعایت تشریفات رسیدگی منعکس آیین دادرسی مدنی و کیفری صادر گردیده است، لذا به استناد بند ب ماده 257 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری، دادنامه مذکور نقض و شاکی به طرح دعوی حقوقی ارشاد می گردد. رأی صادره قطعی است.

با عنایت به مراتب مذکور در فوق چون شعبه هشتم دادگاه تجدیدنظر استان خوزستان، صرفاً براساس تقاضای مصدوم سانحه رانندگی و بدون اینکه نیاز به تقدیم دادخواست باشد دادنامه 400237 - 1391/3/13 شعبه 104 دادگاه عمومی جزایی دزفول، مبنی بر محکومیت صندوق خسارت های بدنی به پرداخت تأیید نموده ولی شعبه دوازدهم دادگاه تجدیدنظر استان، در نظیر مورد مطالبه دیه از صندوق مرقوم را به تقدیم دادخواست موکل و دادنامه تجدیدنظرخواسته علت عدم رعایت تشریفات دادرسی نقض نموده است، لذا به لحاظ صدور آراء متعارض در موارد مشابه با استنباط از مواد 4 و 10 قانون بیمه اجباری مسوول مدنی مصوب 1378 صدور رأی وحدت رویه قضائی موضوع ماده 270 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری مورد تقاضا می یابد چون در اغلب موارد با صدور حکم بر محکومیت صندوق بیمه اجباری پرونده ها مختومه و در نتیجه تعقیب راننده مقصر و متواری که به اشخاص حقیقی و صدمه جانی و خسارت مالی وارد نموده است فراموش می شود و قانونگذار ماده 10 قانون بیمه اجباری را صرفاً برای حمایت از زیان دیدگان حوادث رانندگی تصویب کرده است نه برای رهایی رانندگان مقصر و متواری، بنا به مراتب از ریاست محترم دیوان عالی کشور درخواست می شود در صورت تصویب مر به قوه قضائیه اعلام تا با صدور بخشنامه، به مراجع قضائی کشور تکلیف نمایند با اتخاذ تدابیر قانونی لازم نسبت به شناسایی رانندگان مقصر متواری اقدام مختومه شدن سریع پرونده ها به بهانه پرداخت خسارت از صندوق بیمه خودداری فرمایند.

معاون قضائی دیوان عالی کشور - حسین مختاری

ج: نظریه دادستان کل کشور

در خصوص این موضوع چند سؤال مطرح است. سؤال اول اینکه محاکم کیفری حق دارند نسبت به این شکوائیه رسیدگی نمایند یا خیر؟ قانون به دادگاه کیفری مواردی اجازه داده تا به موضوع خسارت بدنی ناشی از تصادفات رانندگی وارد شده رسیدگی نموده و اتخاذ تصمیم نماید.

سؤال دوم اینکه دیه و ارش به عنوان خسارت مطرح است یا مجازات که قانونگذار تکلیف این موضوع را نیز در مواد 14 و 17 قانون مجازات اسلامی رو نموده و از دیه به عنوان مجازات مالی نام برده است. تعیین دیه برای افرادی غیر از جانی در قانون پیش بینی شده، نظیر پرداخت دیه توسط عاقله یا پرداخت بیت المال و مواردی از این قبیل.

در مانحن فیه نیز در ماده 14 قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب 16/4/79 قانونگذار به اشخاص ثالث زیان دیده اجازه داده که به طور مستقیم جهت دریافت خسارت های خود با داشتن شرایط مذکور در قانون مستقیماً به صندوق خسارت بدنی مراجعه کنند به طریق اولی اذن برای محاکم نیز وجود دارد تا بدون نیاز به تقدیم دادخواست وارد رسیدگی شده و حکم لازم را انشاء نمایند. ممکن است شود آیا دیه ماهیت کیفری دارد یا مدنی؟ البته با یک نگاه می توان پذیرفت دیه می تواند هر دو ماهیت را داشته باشد ولیکن در جایی که قانونگذار اجازه داده، ابهامی در قضیه به وجود نمی آید مگر آنکه مطرح شود ماده 22 از قانون مذکور لغو و این با حکمت قانونگذار در تضاد بوده و قابل پذیرش نمی باشد؛ علی وجه به مفاد مواد 14 و 22 و توضیحاتی که بیان شد و با عنایت به آنکه تردیدی وجود ندارد که این قانون در مقام دفاع از زیان و تسهیل در تحصیل زیان زیان دیده می باشد و سردرگمی و قرار گرفتن در پیچ و خم اداری و تحمیل هزینه، با فلسفه تدوین این قانون منافات دارد؛ فلذا به نظر اینجانب در موارد مذکور این قانون هیچ نیازی به تقدیم دادخواست نبوده و محاکم بدون نیاز به تقدیم دادخواست مجازند وارد رسیدگی شده و انشاء رأی نمایند، بنابراین رأی شعبه هشتم تجدیدنظر استان خوزستان را که مطابق با مقررات صادر شده را تأیید می نمایم.

د: رأی وحدت رویه شماره 734 - 1393/7/22 هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه برابر ماده 10 قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب 16/4/79 فلسفه تشکیل «صندوق تأمین خسارت های بدنی» حمایت از زیان دیدگان حوادث رانندگی است که خسارت های وارد شده به آنها از سوی شرکت های بیمه قابل پرداخت نیست و با عنایت به اینکه از مقررات قانون و آیین نامه اجرایی آن در خصوص نحوه مراجعه زیان دیدگان به صندوق برای دریافت خسارت چنین می شود که نظر قانونگذار تسریع و تسهیل در پرداخت خسارت به آنان بوده است؛ بنابراین در صورت امتناع صندوق از پرداخت خسارت بدنی زیان دیده، عمومی جزایی صالح به رسیدگی و اظهار نظر در خصوص مورد خواهد بود و رعایت تشریفات مقرر برای دعاوی حقوقی در این موارد ضرورت ندارد. است در صورت پرداخت خسارت نیز اقدامات قضایی برای تعقیب و شناسایی راننده مقصر باید ادامه یابد؛ بنا به مراتب رأی شعبه هشتم دادگاه تجدیدنظر اه خوزستان که با این نظر انطباق دارد به اکثریت آراء صحیح و قانونی تشخیص می شود. این رأی طبق ماده 270 قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و ان امور کیفری در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه ها لازم الاتباع است.

هیأت عمومی دیوان عالی کشور

